

שִׁירִים מִבְּרֵאשִׁית

לְמַעַלָּה מִ־500 שִׁירִים עִבְרִיִּים – פּוֹלֵם עַל סִיפּוּרֵי הַמִּקְרָא וּבַהֲשָׂרָאתָם.

”לִנְצַח אֲנִגְנָךְ” – סֵפֶר חֹדֶשׁ, נִיגוּן עֵתִיק

אברהם מוֹלִיד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ אֶל הָעֶקְדָּה – צִיּוֹר שֶׁל אֶבֶל פֶּאן

בִּרְכַּת יַעֲקֹב – צִיּוֹר שֶׁל רֵמברנדט

הַתֵּנֶךְ מַעֲצֵם מֵהוּתוֹ חוֹסֵךְ בְּמַלִּים, מִצְמָצֵם בְּהֶסְבְּרִים; הוּא מְבִיא סִיפּוּרִים דְּרָמָטִיִּים, גְּדוֹלִים מֵהַחַיִּים, אֲבָל – בְּמִינּוּרִיּוֹת, מִמַּשׁ בְּקִמְצָנוֹת.

כִּיצַד חֲשׂוֹ אֲבֵרָהֶם וִיצְחָק בִּדְרֵךְ לְעֶקְדָּה? מַה יִּדְעָה עַל כֹּךְ שִׂרְהָ? אִיךְ הִתְמוּדְדוּ נָח וּבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ עִם הַבְּרִידוֹת שֶׁאַחֲרֵי הַמִּבּוֹל? וּטִירוּפּוֹ שֶׁל שְׁאוּל הַמֶּלֶךְ, וְאַהֲבוּתוֹי שֶׁל דָּוִד, בְּגִידָתוֹ שֶׁל אֲבִשְׁלוֹם וְחֻרְטָתוֹ שֶׁל קִיז, יְרִיבוֹתֵנּוּ שֶׁל הָאֲחִיּוֹת רַחֵל וְלֵאָה, הַשְׁפָּלָתָהּ שֶׁל הָגָר, גִּנְבַּת הַבְּכוֹרָה בִּידֵי יַעֲקֹב. כֹּל־כֹּךְ הִרְבֵּה כָּאֵב וְסָבֵל וְאַהֲבָה וּשְׂנָאָה וְאַכְזָרִיּוֹת וְחֲמָלָה. אֵינן פֶּלֶא שֶׁהַתֵּנֶךְ הוּא מַעֲיִין בְּלִתִּי גְדֹלָה (פְּלִי סוּף) שֶׁל חוֹמְרִים וְהִתִּיַּחֲסוּיּוֹת עֲבוּר אֲמָנִים מִתְּחוּמִּים שׁוֹנִים, וּבַעֲצֵם – עֲבוּר פּוֹלָנוּ.

הַשִּׁירָה הָעִבְרִית וְהַמִּקְרָא

הַשִּׁירָה הָעִבְרִית הַחֲדָשָׁה הִרְבַּתָּה לַהֲתִיַּחֵס לִסִּיפּוּרֵי הַמִּקְרָא – מִיָּמֶיָה הָרִאשׁוֹנִים בַּתְּקוּפַת הַהִשְׁכָּלָה, דֶּרֶךְ תְּקוּפַת הַתְּחִיּיָה, עוֹד יוֹתֵר בַּתְּקוּפַת הֶהֱתִיַּשְׁבוֹת הַחִלּוּצִית, וְעַד יָמֵינוּ אֲנוּ. בְּכָל דּוֹר, הֶהֱתִיַּחֲסוֹת מִקְבֵּלַת גּוֹןֶן אַחֵר, אֲבָל תַּמִּיד הַמִּקְרָא הוּא מְקוֹר לַהֲשָׂרָאָה (אִינְספִּירָצְיָה) וְהִתִּיַּחֲסוֹת.

”לִנְצַח אֲנִגְנָךְ” הוּא סֵפֶר חֹדֶשׁ (הוֹצָאָת יִדְעוֹת אַחֲרוֹנוֹת), שֶׁמִּצִּיג כ־500 שִׁירִים עִבְרִיִּים הַקְשׁוּרִים לַמִּקְרָא. חֵלֶק מֵהַשִּׁירִים ”מְפָרְשִׁים” אֶת הַסִּיפּוּר הַתֵּנֶךְ”כִּי, מִצִּיגִים אוֹתוֹ בְּאוֹר חֹדֶשׁ, מִמְּלֵאִים חֻלָּלִים (מִקּוֹמוֹת רִיקִים) שֶׁהַתֵּנֶךְ”לֹא מְסַפֵּק פֶּרֶטִים עֲבוּרִם. דּוּגְמָה לַכֹּךְ הוּא הַשִּׁיר ”עֵשָׂו” הַמוּבָא בְּטוֹר הַבָּא, שִׁיר אֲשֶׁר מְדַבֵּר עַל הַפֶּעַס וְהַכָּאֵב שֶׁל עֵשָׂו הַנִּבְגָּד, עֲשׂו שְׂאֵמוֹ הָעֲדִיפָה אֶת אָחִיו הַתָּאוֹם עַל פָּנָיו, עֲשׂו שְׂאֵמוֹ עוֹרָה לְאָחִיו לִקְבֹּל אֶת בִּרְכַּת הָאֵב בְּמִרְמָה.

שִׁירִים אַחֲרִים בִּסְפֵר אֵינֶם מִפְרָשִׁים אֶת הַסִּיפּוּר הַמִּקְרָאִי, אֲלֵא נַעֲזָרִים בּוֹ כְּדֵי לִבְטֹא רַעֲיוֹן אִו דְּעָה הַקְשׁוּרִים לְחִינּוֹ כִּאֵן וְעַכְשִׁיו. כֹּךְ לְמַשֵּׁל שִׁירָה שֶׁל רַעֲיָה הַרְנִיק (אִם שְׂכוּלָה, שֶׁבָּנָה גּוֹנִי נִפֵּל בְּקֶרֶב עַל הַבּוֹפּוֹר, בְּמַלְחַמַת לִבְנוֹן), שְׁמַתִּיַּחֵס לְעֶקְדַּת יִצְחָק (רְאוּ בְּטוֹר הַבָּא).

אֲבָל שְׁנֵי סוּגֵי הַשִּׁירִים מְצִלִּיחִים לַהֲעַנִּיק לְטָקְסַט הַמִּקְרָאִי הָעֵתִיק נוֹפֵךְ (כְּמוֹ: מִבְּט) חֹדֶשׁ, עַכְשָׁוִי, מְרַתֵּק, מַעֲשִׂיר, מַעוֹרֵר חֲשִׁיבָה.

יְהוּדִית כֶּפְרִי

עֵשָׂו

וְרִבְקָה אוֹהֶבֶת אֶת יַעֲקֹב,

כְּתוּב.

וְרִבְקָה אֲמָרָה לְיַעֲקֹב בָּנָה,

כְּתוּב.

וּמָה עֵשָׂו?

לִפְעָמִים אֲנִי שׁוֹמַעַת

אֶת הַצִּעָקָה הַהִיא הַגְּדוֹלָה וְהַמְרָה עַד מְאוֹד

עוֹלָה מִכָּל קִצּוֹי הַשָּׂדֶה

שֶׁשֶּׁם הוּא רָץ בְּעֵקְבֵי הַצְּבָאִים

כְּדֵי לִשְׁכּוֹחַ.

טַל הַשָּׁמַיִם יוֹרֵד עַל רֹאשׁוֹ

רְסִיסֵי לֵילָה,

וְלִבּוֹ מְלֹא מִשְׁטָמָה

וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְהַרּוֹג.

אַחֲר־כֵּךְ יֵאָהֵב נָשִׁים

לֹאֵט לֹאֵט דְּבַר מָה יִגְלִיד בְּתוֹךְ נַפְשׁוֹ,

יִרְפָּא.

מִקֶּץ הַרְבֵּה שָׁנִים

וְאַהֲבָה רַבָּה

אֲנִי רוֹאָה אוֹתוֹ

יוֹצֵא לִקְרֹאת אָחִיו.

יֵשׁ לִי רֵב, אָחִי, הוּא אוֹמֵר

וּבּוֹכָה

וְכָל הָעוֹלָם

בּוֹכָה אִתּוֹ.

מִילּוֹן: **מָרָה** – קֶשֶׁה; **קִצּוֹי** – סְמִיכוֹת רַבִּים שֶׁל קֶצֶה;

צְבָאִים – רַבִּים שֶׁל צָבִי; **טַל** – הִלַּחוֹת שֶׁל הַבּוֹקֵר;

רְסִיסִים – טִיפּוֹת קְטַנוֹת שֶׁל מַיִם, שֶׁל טַל; **מִשְׁטָמָה** – שְׂנָאָה; **יִגְלִיד** – יִבְרִיא, כְּמוֹ פָּצַע שֶׁהִתְרַפָּא; **קָץ** – סוּף.

רַעֲיָה הַרְנִיק

אֲנִי לֹא אֶקְרִיב

אֲנִי לֹא אֶקְרִיב

בְּכוּרִי לְעוֹלָה.

לֹא אֲנִי.

בְּלִילוֹת אֱלוֹקִים וְאֲנִי

עוֹרָכִים חֲשֹׁבוֹנוֹת

מִה מִגִּיעַ לָמִי.

אֲנִי יוֹדַעַת וּמִכִּירָה

תּוֹדָה.

אֶבֶל לֹא אֶת בְּנִי

וְלֹא

לְעוֹלָה.

מִילּוֹן: **לְהַקְרִיב** – לָתֵת אֶת הַדָּבָר הַיָּקָר בְּיוֹתֵר;

לְעוֹלָה – מִתְּנָה לָאֵל.

שירים מבֿראשית

שירים ומחקרים

הספר מחולק לשני כרכים. בפרך הראשון מוב-

אים השירים עצמם; בפרך השני מוצגים מחקרים ועיונים שונים על מקום המקרא בשירה העברית.

הסופר **חיים פאר** מצוטט על גב הספר, באומרו:

"השירה העברית ממלאת בֿימינו את מקומה של ספרות המדרש, כשהיא באה לקרוא קריאה חדשה בטקסטים הנצחיים של המקרא. לא זו בלבד שהיא שופכת אור בהיר ומפתיע על דמויות ואירועים מופרים, מפַענַחת (מסבירה) אותם באופן מקורי ומעניקה להם רלוונטיות, אלא הופכת את הטקסט הקלאסי לכלי הפַעָה רב עוצמה (כוח) להבנת האדם בן ימינו והתמודדותו עם אלוקיו ועם גורלו".

על איסוף החומרים ועריכתם בשני הכרכים חתומה חוקרת הספרות ד"ר **מלכה שקר**. השירים בספר מגוונים מאוד, פרי יצירתם של מאות משוררים, ומכסים תקופה של למעלה מ־300 שנה, מהמאה ה־18 ועד ימינו. כרך השירים מחולק לארבעה חלקים, על פי הסדר במקרא. חלק נפרד מוקדש לנשים בתנ"ך, שזכו למספר גדול של שירים.

בפתחתו של כל חלק מובאים ציורים, פרי עטם של שלושה ציירים שונים, אשר גם הם מאירים, בדרכם ובאמנותם, את סיפורי המקרא מזווית שונה.

לא לחינם נקרא הספר "לִנְצַח אֲנִינֶךָ". סיפורי המקרא ילוו אותנו לנצח, ישפיעו עלינו, יציתו את דמיוננו, יעוררו את סקרנותנו. ואסופת השירים שבספר עושה זאת גם כן.

נתו זד

לבדו

לא טוב היות האדם לבדו

אבל הוא לבדו בין כה וכה.

הוא מחכה והוא לבדו

והוא מתמהמה והוא לבדו

והוא לבדו יודע

שגם אם יתמהמה

בוא יבוא

מילון: **מתמהמה** - מאחר, לא בא בזמן.

בגיליון הבא נביא שירים נוספים מתוך הספר

זמני הדלקת הנרות

פישת השבוע

פרשת נשא

כתב: **יוסי בר-נוי-בוכריץ**

(במדבר, מפרק ד', כ"א - עד סוף פרק ז')

כמו שאנו אומרים בתפילת ערבית: "אתה חונן לאדם דעת".

הקבוצה השלישית: אנשי המלחמה (צבא וכוחות הביטחון). להם מיועד הפסוק: **"ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום"**. לחיות בעולם של שלום, בלי מלחמות.

קצר ולעניין

נשאלת השאלה: למה נוסח הברכה הוא קבוע וכולל לא יותר מחמש-עשרה מלים? למה התורה לא השאירה בידי הכוהנים את האפשרות לברך את העם באריכות, כפי שימצאו לנכון? (כפי שירצו).

התורה באה ללמד, שאין להאריך בדברי ברכה. לא כל המרבה במלים בשעת ברכה, הרי זה משובח. להפך, ברכה קצרה, הכוללת מלים מעטות אבל בעלות משמעות - עדיפה. ברכה היוצאת מן הלב - חשיבותה עולה על כל ברכה נמלצת (הנאמרת במלים גבוהות), שהמלים מרובות בה על התוכן.

ברפת הכוהנים, כפי שהיא מנוסחת בפרשתנו, היא דוגמה לכל מברך - קצר ולעניין. זה מסר גם לכל נואם ודרשן - דע את סוד הצמצום!

"של נעליך"

לפי ההלכה, הכוהנים חולצים (מורידים) את נעליהם לפני שהם עולים לדוכן בבית-הכנסת לברך את בני ישראל ב"ברפת הכוהנים".

הדבר בא לרמוז לפוהנים: כל הבא לשאת ברכה לעם, גם כאשר הוא עושה זאת על פי מצוות ה', צריך לקיים בעצמו את הפסוק: **"של** (חלוץ, הורד) **נעליך מעל רגליך"** (כלומר: התנהג בצניעות) (ספר שמות ב', ה).
בציבור העומד בבית-הכנסת בראש מורפן (כפוף) לפני הכוהנים, כדי לקבל את הברכה, יש אווירה של קדושה, של קבלה ורצון טוב. הכוהן המברך, העומד על הדוכן, נראה כאילו הוא מתנשא (מתנאה) על ראשי העם ומשמיע להם את ברכתו. לכן הוא מופיע לפני הציבור יחף (בלי נעליים), ובכך מפגין באופן סמלי (סימבולי) פשטות, ענווה וצניעות.

פרשת **נשא** היא הארוכה ביותר בתורה - 176 פסוקים. חז"ל ציינו אותה יחד עם המזמור הארוך ביותר בספר תהלים - מזמור קי"ט (176 פסוקים) והמסכת הארוכה ביותר בתלמוד - בבא בתרא (בארמית - השער השלישי) (176 פסוקים).

פרשת **נשא** עוסקת במגוון נושאים: תיאור עבודת הכוהנים במשכן; שילוח (גירוש) טמאים (לא טהורים) מן המחנה; דין אשה סוטה (אשה שבגדה בבעלה); הנזיר (אדם שגזר על עצמו לא להסתפר, לא להתגלח ולא לשתות יין); ברכת כוהנים, תיאור חנוכת המשכן בידי נשיאי השבטים, ועוד. אנו נתמקד (מוקד - פוקוס, מרפז) בנושא אחד, נעים ו"מבורך" - **ברפת כוהנים** (ראו "מושג השבוע", למטה).

הברכה המשולשת

כתוב בפרשה: **"וידבר ה' אל משה לאמור: דבר אל אהרן ואל בניו כה תברכו את בני ישראל אמור להם: • יברכך ה' וישמרך (שלוש מלים); • יאר ה' פניו אליך ויחנך (חמש מלים); • ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום (שבע מלים)"** (במדבר, פרק ו' פסוקים כ"ב-כ"ה).

ברפת כוהנים מורכבת משלושה חלקים (היא נקראת גם: הברכה המשולשת). המפרשים דנים בכוונת הברכה ובשאלה מדוע דווקא ברכות אלה.

ר' יצחק אברבנאל (1437-1508) מתייחס אל הברכות על-פי האנשים **המבורכים**. לדעתו, הברכות מתייחסות לשלושת המעמדות (הקבוצות) שיש בעם. הקבוצה הראשונה: עובדי האדמה, הסוחרים והאמנים. להם מיועד הפסוק הראשון **"יברכך ה'"** - על-ידי מטר (גשם) בעתו וברכה בכל מעשי ידיהם. **"וישמרך"** - ישמור את מעשי ידיך מכל נזק וצער.

הקבוצה השנייה: אנשי המחשבה, העוסקים בחוכמה, מדע ותיקון המדינה. להם מיועד הפסוק השני: **"יאר ה' פניו אליך"**. החוכמה היא האור, כמו שכתוב: **"כי נר מצוה ותורה אור"** (משלי ו', כ"ג). **"ויחנך"** (יתו לך דבר טוב) בהשגת החוכמה והדעת,

נאש השבוע

"ברפת כוהנים"

ברפת כוהנים היתה נאמרת בבית-המקדש מדי יום ביומו אחרי קורבן התמיד. פיום היא נאמרת בבתי-הכנסת אחרי תפילת שמונה עשרה בימי חול, שבתות, חגים, תעניות (צום) ובתפילת נעילה של יום הכיפורים.

הכוהנים פונים בברפתם לקהל כשהם מכוסים בטלית. הם מגביהים (מרימים גבוה) את ידיהם מעל כתפיהם, ואצבעותיהם פשוטות (פתוחות). הם מברכים: "... אשר קדשנו במצוותיו וצונו **"לברך את עמו ישראל באהבה"**. החזן קורא את מלות הברכה - **"יברכך"** וגו', והם חוזרים אחריו מלה במלה.

יש נוהגים שאבי המשפחה, בזמן הברכה, כונס (מכנס) את ילדיו תחת טליתו, כדי שתהא הברכה שורה על כל בני ביתו. בתום הברכה מנשק הילד את יד אביו, ומה נאה מראה זה.

ערב שבת מוצ"ש

באר-שבע 7.25

ערב שבת מוצ"ש

חיפה 7.17

ערב שבת מוצ"ש

תל-אביב 7.24

ערב שבת מוצ"ש

ירושלים 7.09